

Камију, Жиду и Достојевском, објавила је и три књиге новелета. Захваљујући професору Божићу Ферјанчићу, седамдесетих година је почела истраживање византијске филозофије и у стручним часописима објавила шест византолошких студија. Превела је с француског за БИГЗ *Историју византијске филозофије* В. Татакиса, која није објављена, осим неких делова у стручним часописима, а с руског је превела књиге *Животи и обичаји у Византији* А. Чекалове и М. Полаковске, које су 2003. објавили Пешић и синови. Објављује и у зборницима с филозофских симпозијума у Сремским Карловцима.

Јасминка Хасанбеговић

Brian H. Bix

A Dictionary of Legal Theory

(Oxford University Press, New York 2004, стр. 227)

Белешку о овој књизи треба схватити не само као белешку којом се скреће пажња на њено постојање већ и као предлог за превод и као сугестију да се нешто слично (нпр. Речник /српске/ правне теорије) уради и код нас.

Међу речницима правни речници су реткост. (Ту чињеницу данас је релативно лако доказати и она се може објашњавати многим разлозима.) А међу правним речницима речници правне теорије, односно филозофије, такође су реткост. (И то је и доказиво и објашњиво.) Већ та околност била би довољна да се скрене пажња на постојање *Речника правне теорије* Брајана Бикса. Но, има и других разлога.

Ово је по обиму мала књига, што јој – нарочито у овом типу литературе – даје посебну вредност. Изузетно је тешко написати теоријскоправне одреднице кратко, концизно и језгровито, а упућенима јасно и упућенима релевантно. Бикс је у томе успео, и то по суду бројних значајних рецензената.

При томе, ваља посебно имати на уму да су његове теоријскоправне одреднице троврсне: једне се односе на саме правне теорије, односно мање-више теоријске приступе праву (нпр. од *adjudication, theories of* – теорија пресуђивања до *will theory (of rights)* – теорије воље (субјективних права)), друге се односе на темељне (било правне било ванправне) појмове правних теорија (нпр. од *acceptance (of a rule)* – прихватања правила до *zero sum game* – игре нултог збира), а треће не само на творце правних теорија у ужем смислу, тј. на правне теоретичаре (или филозофе) већ и на теоретичаре чији примарни домен и значај далеко надмашују правну

теорију, али су релевантни и за њу (нпр. од *Aquinas, Thomas – Tome Akvinskog* до *Wright, Georg Henrik von – Георгја Хенрика фон Фрих-ѿа*). Ова трећа врста одредница веома се ретко среће у речницима, штавише – ње по правилу нема ни у правним енциклопедијама и зато је треба изузетно истаћи и поздравити у овом маленом речнику.

Ово је речник једног аутора, што је такође реткост када су у питању речници теорије права. Могло би се помислити да мали обим подразумева једног аутора, али речник теорије (односно филозофије) права, макар и малог обима, сигурно не. Ипак, ово није ауторски речник у смислу настојања да буде по садржини оригинално дело, али, с друге стране, оно нема ни претензију на објективност, већ на јасан приређивачки суд кад год је то потребно. Шта би се више могло пожелети од једног малог речника правне теорије?

Правна теорија има веома широк обим и обухвата како традиционалне теорије правде, тако и модерне правне теорије, нпр. од економске анализе права до феминистичке правне теорије. Ова здрава и пожељна разноврсност ствара проблем и студентима и теоретичарима који стасавају и раде у оквиру једне традиције да разумеју појмове и терминологију других традиција и зато су књиге попут овог речника драгоцене, јер омогућавају мисаони приступ тим другима тако што најзначајније појмове и идеје излажу на једноставан начин. Има, наравно, и много дужих одредница, у којима се за почетне дефиниције дају објашњења, или и детаљнија обавештења о историји идеје, или о савременој расправи која се поводом ње води.

Када су у питању теоретичари, они живи нису одреднице за себе, али их и те како има у текстовима других одредница, у којима се помињу кад год теоријски заслужују. Но, сви су теоретичари увек наведени *јуним именом* и презименом и сви увек с годинама рођења и евентуално смрти, а њихова поменућа дела увек су одређена и годином издања, што је показатељ поштовања жанровских правила писања и прецизности и потпуности која се све ређе среће, нарочито у англо-америчком списатељству.

Речник ѿравне ѿеорије Брајана Бикса садржи три стотине педесет обрађених одредница и још неке само упућујуће, али је број појмова који расветљава много већи. Он је по обиму вероватно више но двоструко мањи од такође оксфордског и на исти начин ауторског *Речника филозофије* Сајмона Блекбурна, али као и он – и, уосталом, сваки други квалитетан речник овог и сличног типа – може се читати и од корица до корица, редом, и без посебног повода и потребе да се консултује, већ просто да се властито знање прошири и(ли) провери.

Јасминка Хасанбеговић